

แผนแม่บท

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ)

ระยะ ๕ ปีที่หก (๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔)

สนองพระราชดำริโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ที่มาของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้รับพระราชอนุญาตให้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยได้จัดทำแผนแม่บท ๕ ปี ระยะที่ห้า ของมหาวิทยาลัย และได้ดำเนินโครงการต่างๆ ไปแล้วจำนวนหนึ่ง อาทิ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมไม้ สวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะป็นศูนย์รวมตัวอย่างทรัพยากรชีวภาพและเอกสารข้อมูล รวมทั้งการวิจัยสร้างองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ และธรรมชาติของจังหวัดเลย อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้วางวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยการจัดทำแผนแม่บท ๕ ปี ระยะที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

๑. เพื่ออนุรักษ์พืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพ และดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ
๒. เพื่อนำพืชที่ได้สำรวจขึ้นทะเบียนรหัสต้นของพืชที่มีอยู่เดิมและหายากใกล้สูญพันธุ์เพื่อไปปลูกรักษาพันธุกรรมไว้ในพื้นที่ที่ปลอดภัย
๓. เพื่อนำความรู้จากการศึกษาวิจัยพืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพการศึกษาทรัพยากรกายภาพ การสำรวจและบันทึกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของประเทศไทยเพื่อสร้างฐานองค์ความรู้ทางวิชาการที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนสู่เศรษฐกิจพอเพียง
๔. เพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลทรัพยากรรวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ ได้แก่ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เช่น

ศูนย์ข้อมูลพรรณพฤกษชาติ หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชกับศูนย์ข้อมูลทรัพยากรสวนจิตรลดา และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรของหน่วยงานต่างๆ สื่อถึงกันในระบบเดียวกัน

๕. เพื่อปลูกฝังสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

๖. เสริมสร้างสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายระดับต่างๆ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร

กลุ่มเป้าหมาย

ในการปฏิบัติงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สนองพระราชดำริโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เห็นสมควรให้กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินการตั้งแต่ระดับเยาวชน ผู้ใฝ่รู้ จนถึงกลุ่มสาธารณชนที่สนใจ โดยกลุ่มเป้าหมายสามารถนำความรู้ที่ได้จากอาจารย์และนักวิจัยในโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์ได้จริง

พื้นที่เป้าหมาย

สำหรับพื้นที่เป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ได้กำหนดพื้นที่ดำเนินการไว้ ได้แก่ บริเวณมหาวิทยาลัยและพื้นที่เป้าหมายบริเวณรัศมี ๕๐ กิโลเมตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

กรอบและกิจกรรมการดำเนินงาน

๑. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาและด้านการบริหารจัดการด้านปกป้องทรัพยากรของประเทศจึงต้องมีการเรียนรู้ทรัพยากรในพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิมที่ปกป้องรักษาไว้ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกป้องทรัพยากร กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร และกิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกป้องทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๑.๑ การทำขอบเขตพื้นที่ปกป้องทรัพยากร

๑.๒ การสำรวจ ทำรหัสประจำต้นไม้ ทำรหัสพิกัด เพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ป่าที่ชาวบ้านร่วมใจปกป้องรักษา ป่าในสถาบันการศึกษา

๑.๓ การสำรวจ ทำรหัสพิกัด และค่าพิกัดของทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ นอกเหนือจากทรัพยากร เช่น สัตว์ จุลินทรีย์ ตลอดจนทรัพยากรกายภาพต่างๆ เพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลในพื้นที่ขององค์กรต่างๆ

๑.๔ การสำรวจเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๕ สนับสนุนให้มีอาสาสมัครปกป้องรักษา ทรัพยากรในพื้นที่สถานศึกษา เช่น นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในระดับหมู่บ้าน ตำบล สนับสนุนให้ประชาชนที่อยู่รอบๆ พื้นที่ปกป้องทรัพยากร เช่น มีกิจกรรมป้องกันไฟป่า กิจกรรมร่วมมือร่วมใจรักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกป้องทรัพยากร เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๒.๑ การสำรวจเก็บรวบรวมตัวอย่าง ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรม และภูมิปัญญา พื้นที่เป้าหมาย บริเวณรัศมี ๕๐ กิโลเมตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย หรือพื้นที่ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาและในพื้นที่อื่นๆ ที่จะถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิม

๒.๒ การเก็บรวบรวมตัวอย่างแห้ง และตัวอย่างดองเพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาหรือเก็บในพิพิธภัณฑ์พืช พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา

๒.๓ การเก็บพันธุกรรมทรัพยากร ตัวอย่างในพืช มีการเก็บในรูปแบบเมล็ด ต้นพืชมีชีวิต ชิ้นส่วนพืชที่มีชีวิต (เพื่อนำมาเก็บรักษาในสภาพเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ) และสำหรับทรัพยากรอื่นๆ สามารถเก็บตัวอย่างมาศึกษาได้

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๓.๑ การปลูกรักษาต้นทรัพยากรในแปลงปลูก การปลูกรักษาต้นพืชมีชีวิตลักษณะป่าทรัพยากร มีแนวทางการดำเนินงานคือ สำรวจสภาพพื้นที่และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานงานขยายพันธุ์พืช งานปลูกทรัพยากรและบันทึกผลการเจริญเติบโต งานจัดทำแผนที่ต้นทรัพยากรและทำพิกัดต้นทรัพยากร

๓.๒ การตรวจสอบพืชปราศจากโรคก่อนการเก็บรักษาทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ

๓.๓ การเก็บรักษาทั้งในรูปของเมล็ดในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ในรูปของธนาคารทรัพยากร ศึกษาหาวิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ และทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์

๓.๔ การเก็บรักษาโดยศึกษาเทคโนโลยี การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชแต่ละชนิด ศึกษาการฟอกฆ่าเชื้อ ศึกษาสูตรอาหารที่เหมาะสม ศึกษาการเก็บรักษาโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว และไนโตรเจนเหลว (cryopreservation) และศึกษาการขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

๓.๕ การเก็บรักษาในรูปสารพันธุกรรม (DNA) ของพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ เช่นการวิเคราะห์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ การปรับปรุงพันธุ์พืช เป็นต้น

๓.๖ การสร้างสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ สวนสาธารณะต่างๆ การปลูกพืชในสถานศึกษาโดยมีระบบฐานข้อมูล ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต

๓.๗ งานขยายพันธุ์พืช งานปลูกทรัพยากรและบันทึกผลการเจริญเติบโต งานจัดทำแผนที่ต้นทรัพยากรและทำพิกัดต้นทรัพยากรของพืชที่ปลูก

๓.๘ ในกรณีที่เป็นพันธุกรรมสัตว์หรือจุลินทรีย์ ให้ดำเนินการให้มีสถานที่หรือห้องปฏิบัติการที่จะเก็บรักษาได้อย่างปลอดภัย

๒. กรอบการใช้ประโยชน์

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัยและประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่างๆ ใน อพ.สธ. ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ อพ.สธ. ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร และกิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนดังนี้

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๔.๑ การวิเคราะห์ทางกายภาพ เช่น ตัวอย่างดิน คุณสมบัติของน้ำ จากแหล่งกำเนิดพันธุกรรมดั้งเดิมของพืชนั้นๆ

๔.๒ การศึกษาทางด้านชีววิทยา สันฐานวิทยา สรีรวิทยา ชีวเคมี พันธุกรรมของทรัพยากรที่คัดเลือกรักษา เป็นต้น

๔.๓ การศึกษาด้านโภชนาการ องค์ประกอบของสารสำคัญในทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นรวงควัตุกกลิน ตลอดจนสารด้านเภสัชวิทยา สารที่มีฤทธิ์ต่างๆ ของทรัพยากรเป้าหมาย

๔.๔ การศึกษาการขยายพันธุ์พืชด้วยการขยายพันธุ์ตามปกติ และการขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช

๔.๕ การศึกษาด้านการปลูก(ทรัพยากร) เลี้ยง(ทรัพยากรชีวภาพอื่นๆ) ให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ การศึกษาการเขตกรรมของทรัพยากรที่ต้องการ

๔.๖ การศึกษาการจำแนกสายพันธุ์โดยวิธีทางชีวโมเลกุล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพันธุ์พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ เพื่อเก็บเป็นลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชชนิดนั้นๆ ไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๔.๗ การจัดการพื้นที่ที่กำหนดเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา เช่น ศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นศูนย์ฯ ตัวอย่าง เพื่อการเรียนรู้การใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งศูนย์ฯ เหล่านี้สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นศูนย์ฝึกอบรม ในด้านอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้ในอนาคต

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๕.๑ อพ.สธ. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จัดทำฐานข้อมูลระบบดิจิทัลและพัฒนาโปรแกรมสำหรับระบบศูนย์ข้อมูลทรัพยากรต่างๆ ร่วมกัน เช่น โปรแกรมการจัดการฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น ด้านการสำรวจเก็บรวบรวม การอนุรักษ์ การประเมินคุณค่าพันธุกรรมทรัพยากร และการใช้ประโยชน์

๕.๒ นำข้อมูลของตัวอย่างพืชที่เก็บรวบรวมไว้เดิมโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เข้าเก็บไว้ในระบบฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลทรัพยากรอพ.สธ.

๕.๓ นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร และทรัพยากรต่างๆ เช่น ข้อมูลการปลูกรักษา ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ข้อมูลวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ข้อมูลพันธุ์ไม้จากโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เข้าเก็บไว้ในศูนย์ข้อมูลทรัพยากร เพื่อการประเมินคุณค่าและนำไปสู่การวางแผนพัฒนาพันธุ์พืชและทรัพยากรอื่นๆ

๕.๔ พัฒนาการบริหารจัดการฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลทรัพยากร อพ.สธ. ให้มีเอกภาพ มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ โดยเฉพาะฐานข้อมูลพีชจากการสำรวจเก็บรวบรวม ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง ฐานข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยมี อพ.สธ. เป็นศูนย์กลางและวางแผนดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศ อพ.สธ. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงและใช้ร่วมกันได้อย่างกว้างขวาง อาจผ่านทางเว็บไซต์ที่มีระบบป้องกันการเข้าถึงฐานข้อมูล

๕.๕ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีความประสงค์ที่จะดำเนินการแบ่งปันหรือเผยแพร่ข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องในงาน อพ.สธ. จำเป็นต้องขออนุญาตผ่านทาง อพ.สธ. ก่อน เพื่อขอพระราชทานข้อมูลนั้นๆ และขึ้นอยู่กับพระราชวินิจฉัย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๖.๑ คัดเลือกพันธุ์พืชที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วว่าควรมีการวางแผนพัฒนาพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

๖.๒ ดำเนินการทูลเกล้าฯ ถวายแผนการพัฒนาพันธุ์พืชที่คัดเลือกแล้ว เพื่อให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชวินิจฉัยและพระราชทานให้กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชชนิดนั้นๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย

๖.๓ ประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่มีความพร้อมในการพัฒนาพันธุ์พืชดำเนินการพัฒนาพันธุ์พืชและนำออกไปสู่ประชาชน และอาจนำไปปลูกเพื่อเป็นการค้าต่อไป

๖.๔ ดำเนินการจดสิทธิบัตรพันธุ์พืชใหม่ที่ได้มาจากการพัฒนาพันธุ์พืชดั้งเดิม เพื่อประโยชน์ของมหาชนชาวไทย

๓. กรอบการสร้างจิตสำนึก

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา และบุคคลทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และกิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนดังนี้

กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๗.๑ งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นนวัตกรรมของการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของประเทศไทย นำไปสู่การพัฒนาคนให้เข้มแข็งรู้เท่าทันพร้อมรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลง

๑. สร้างจิตสำนึกให้เยาวชน นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของทรัพยากรให้รู้จักหวงแหนและรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยมีคู่มือการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สถาบันการศึกษาสามารถสมัครเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโดยตรงมาที่ อพ.สธ.

๒. ให้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพืชพรรณไม้ท้องถิ่นและรวบรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของพืชพรรณ เป็นที่เก็บพรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้าและนำงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ใช้ปัจจัยพืชเป็นปัจจัยหลักในการเรียนรู้

๓. โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในการสำรวจจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

๔. สมาชิกงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่ทำอยู่เดิมให้ครบถ้วนตามคุณสมบัติและเกณฑ์มาตรฐานที่ อพ.สธ. กำหนดและนำไปสู่การประเมินเพื่อรับป้ายพระราชทานและเกียรติบัตรฯ

๕. การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของสมาชิกใหม่ ควรดำเนินงานให้เป็นไปตามคุณสมบัติและเกณฑ์มาตรฐานที่ อพ.สธ. กำหนดขึ้นและรับคำแนะนำจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา อพ.สธ. ในกิจกรรมที่ ๗

๖. จัดนิทรรศการแสดงผลการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตามแนวพระราชดำริฯ โดยคัดเลือกจากโรงเรียนสมาชิกในระดับจังหวัดระดับภาคและระดับประเทศ โดยเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการและผลลัพธ์การดำเนินงานเป็นหลัก อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๗. บรรจุกานสวนพฤกษศาสตร์ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระบบโรงเรียน

๗.๒ พิพิธภัณฑสถานเป็นการขยายผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้การนำเสนอในรูปแบบของพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งเป็นสื่อเข้าถึงประชาชนทั่วไปตัวอย่างเช่น

๑. งานพิพิธภัณฑสถานชาติที่มีชีวิต จัดทำแปลงสาธิตการปลูกรักษาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากร
๒. งานพิพิธภัณฑสถานพืช
๓. งานพิพิธภัณฑสถานชาติวิทยา
๔. งานพิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
๕. งานพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น หอศิลป์วัฒนธรรม
๖. นิทรรศการถาวรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรต่างๆ
๗. ศูนย์การเรียนรู้

๗.๓ งานอบรม อพ.สธ. ดำเนินงานอบรมเรื่องงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน งานฝึกอบรมปฏิบัติการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยอาจจัด ณ ศูนย์ฝึกอบรมของ อพ.สธ. ร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ

กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

๘.๑ อพ.สธ. เป็นเจ้าภาพร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริที่มีความพร้อมในการดำเนินการจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการ อพ.สธ. จัดการประชุมใหญ่ทุกๆ ๒ ปี ตามที่ได้พระราชทานพระราชวินิจฉัย โดยจะมีการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการเพื่อเสนอผลการดำเนินงานของ อพ.สธ. สำหรับในระยะ ๕ ปีที่หก กำหนดเป้าหมายในการจัดการประชุมใหญ่ดังนี้

พ.ศ.๒๕๖๐ การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย: ศักยภาพมากขึ้นให้เห็นสถานที่: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์สระบุรี จังหวัดสระบุรี

พ.ศ.๒๕๖๒ การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย: ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์
สถานที่:

พ.ศ.๒๕๖๔ การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย: _____
สถานที่:

นอกจากการจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการที่จัดทุกๆ สองปีนี้ ยังมีจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระดับภูมิภาค การร่วมจัดแสดงนิทรรศการกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริแต่ละหน่วยงาน การนำเสนอผลงานวิจัยของเจ้าหน้าที่และนักวิจัย อพ.สธ. ในงานประชุมวิชาการต่างๆ ระดับประเทศ เป็นต้น

๘.๒ หน่วยงานและผู้มีจิตศรัทธาสนับสนุนเงินทุนให้ อพ.สธ. (โดยการทูลเกล้าฯ ถวายโดยผ่านทางมูลนิธิ อพ.สธ. เพื่อใช้ในกิจกรรม อพ.สธ.)

๘.๓ การดำเนินงานของชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. และชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. โดยที่อพ.สธ. สนับสนุนให้มีผู้สมัครเป็นสมาชิกชมรมฯ ตามเงื่อนไขของชมรมฯ โดยที่ชมรมทั้งสอง มีการดำเนินงานสนับสนุนงานในกิจกรรมที่ ๑-๗ ตามแผนแม่บทของ อพ.สธ. เช่น เข้าไปศึกษาทำงานวิจัยในพื้นที่ปกปักทรัพยากร อพ.สธ. ร่วมในกิจกรรมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่ อพ.สธ. กำหนด

๘.๔ หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ สามารถดำเนินการฝึกอบรมในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนองพระราชดำริตามแผนแม่บท อพ.สธ. เพื่อสนับสนุนในกิจกรรมที่ ๑-๗ ตามแผนแม่บทของ อพ.สธ. โดยอาจมีการฝึกอบรมตามสถานที่ต่างๆ ของหน่วยงานนั้นๆ เอง หรือขอใช้สถานที่ของ อพ.สธ. โดยร่วมกับวิทยาการของ อพ.สธ. หรือเป็นวิทยาการของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริเอง แต่ผ่านความเห็นชอบจาก อพ.สธ.

๘.๕ การทำหลักสูตรท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยต่างๆ ตามแผนแม่บทของ อพ.สธ.

๘.๖ การเผยแพร่โดยสื่อต่างๆ เช่น การทำหนังสือ วีดิทัศน์ เอกสารเผยแพร่ เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ ที่ได้รับความเห็นชอบจาก อพ.สธ. เพื่อสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. สามารถใช้สัญลักษณ์ของ อพ.สธ. ได้เมื่อได้รับการพิจารณาและเห็นชอบจาก อพ.สธ.

๘.๗ การจัดงานประชุมวิชาการและนิทรรศการต่างๆ ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ในส่วนที่เผยแพร่งานของ อพ.สธ. และได้รับความเห็นชอบจาก อพ.สธ.

๘.๘ หน่วยงานเอกชน หรือบุคคลทั่วไป สมัครเป็นอาสาสมัครในการร่วมงานกับ อพ.สธ.

๘.๙ การดำเนินงานเรื่องฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘.๑๐ การดำเนินงานอื่นๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ.

=====